

מסורת הש"ס

א) נשי' תוס' גיטין עה. סד"ה לפוקין; ב) נלקמן עג: קד: קט: קיז: י"ב קסת: קעג: סנהדרין כד:]; ג) נלעיל מח: וע"נ; ד) ודף סה"ל; ה) י"ל צפ' ג' דגדריס, ו) רש"ל מ"י,

סמל של חתונה

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ומניומי וכו' גבי הווא גברא דלתפיס: ב) בא"ד ומיהו לרצ הווא. ג"צ כלומר אצל בלא ר"נ לא קשיא דרב הווא אדריב הווא דבסוגיא דגדריס משמע דתוספ' בפשיטות אריבא דרב הווא דלסמכתא לא קניא וכלן ס"ל דקניא בשעת מתן מעות דיש ליתן טעם דבשעת מתן מעות על דעת כן הלוהו כו' אצל לר"י לכא לתרובי שהור"ק מניומי להחיותו. אע"פ שהיה יודע מילמיה דר' אבהו משום דכלן קנה יותר כיון שכל ידעת כן הלוהו עד שהחזירו מניומי שהרי ר"י ס"ל דאף לאחר מתן מעות קונה הכל אע"פ דלכא למירא שצ"ד כן הלוהו:

סמל של חתונה

גליון הש"ס

גמ' ביון דלוקח בעי לאתנוויי. עיין כטובות דף פג ע"א תוס' ד"ה כדכב כהנא:

סמל של חתונה

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה פטומי כו'. ג"צ עי' הג"א ומש"ס: [ב] שם ד"ה ומניומי. אלמא בשאר כו'. ג"צ ורמז"ם כתב דכל העכשיו קנה: [ג] שם ור"ת מירץ כו'. ג"צ וכ"ד הרמז"ס וכתב דבערבון בלמא קנה המוכר ועי' רש"י שם ד"ה ודו כו' שכתב כדבריו תוס' דלא קנה וכ"ד ש"פ:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

פטומי מילי. אין אלו אלא דברי תנחומין בעלמא לפטס את לבו: **הא לא אמר ליה מדעסיה אסור**. אלמא על כרחיה מקיים תנאה לפיכך אינו מוכר והוה ליה כרביית ולא אמרי' פטומי מילי נינהו הוואיל ולא אחני מוכר: א"ל. הא דרבא נעשה כאומר מדעתיה אסתמר. הכי אמר רבא לעילי' מאי שגא

רישא מאי שגא סיפא אמר רבא סיפא כיון דבעי מוכר אחנויי ולא אחני והלוקח קאמר ליה מנפשיה נעשה כאומר ליה מדעתיה אחזירנה אם ארצה ואע"ג דלא פריש מדעתיה כמאן דפירש דמי ואין עליו לכופו הלכך א"נ אהדריניהו השתא הוא דהדר וצין להו: **דכסב לה גיטא לדיספוס**. שלא חוקק ליבוס ולא כתב לה על תנאי אם מתי: **פטומי מילי**. אין אמירה זו קבלת תנאי אלא לנחמו ואם תרצה תנשא לאחר: ואי **לאו פטומי מילי מאי**. ואף אם אמרה בלמא ובקבלת שבועה גמורה מאי: **בדידה קיימא כו'**. בתמיה. הגט אינו אלא מדעת האיז וצריך למוסרו לה על התנאי ואם לא התנה בשעת נתינה תנאי שלה אינו כלום ואפי' אמרה קודם לכן ולא דמי לנמון דמשעבד נפשיה צדיבוריה: **בשעת מתן מעות**. התנה על מנת כן קונה הכל ואם לאחר מתן מעות התנה אין בדבריו כלום: **דרדקא קרעיה**. בתמיה. וכי לא אדם גדול הוא לא קרעו בלא טעם: **אני אומר אסמכתא קניא**. הייתי רגיל לומר קנה הכל דאסמכתא קניא אצל מניומי חלוק עלי והחזירני מדברי. והא אסמכתא היא הבטחה בעלמא לסמוך על דבריו שאם לא ימלא דבריו יתן לו שוה מאתים במנה: **רבי יוסי**. בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח). מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו כו': ואיבעית

רבא לרב נחמן אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי היא שלי הרי היא שלו אמר ליה אני אומר אסמכתא קניא ומניומי אמר ‏^ג**אסמכתא לא קניא ולמניומי קשיא מתני' איבעית אימא מתני' רבי יוסי היא דאמר** ‏^ד**אסמכתא קניא איבעית**

ערבנו אע"פ שהתנה עמו כפליים התם לפי שנותן ערבון לקנות כנגדו עד שיביא שאר מעות ויקנה הכל אלא שמתנה שאם יחזור צו מוכר שיקנה כפליים וי"ל דהכא ה"פ לאחר מתן מעות לא קנה אלא אם התנה עמו קני לגוציינא קני כנגד מעותיו וא"ת כי התנה נמי לגוציינא לא ילקני דאסמכתא הוא כדפירש לקמן וי"ל דהכא רב הווא קאמר לה דאמר בשעת מתן מעות קנה הכל אע"ג דבשאר אסמכתא לא קני והטעם מפרש בסמוך וה"נ שלא בשעת מתן מעות קני לכל הפחות כנגד מעותיו:

ובמניומי אמר אסמכתא לא קניא. כלומר החזירני מדברי כדפי' בקיור' וא"ת בלא מניומי נמי קבלה רב נחמן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח. ושם) מרבה צר אצוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ומיהו יש ספרים דגרסי הלכה כר' יוסי ואי אפשר לגרוס כן כדמוכח בפרק ‏^ה (ארבעה נדרים) (גדרים דף ס.). גבי ההוא ‏^ו דלתפיס וכוותיה צב"ד ואמר אי לא אחינא עד תלתין יומין ליצטלו וכוותי ולא אחא אמר רב הווא צטילין וכוותיה ופריך והא אסמכתא היא ומשיי שאני הכא דלתפיס ופריך כל היכא דלתפיס לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקצת חובו והשליש שטרו כו' ואמר רב נחמן אמר רבה צר אצוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ועוד ק' דמאי פריך התם ארצ הווא מדרב נחמן והא רב הווא פליג עליה הכא ואמר בשעת מתן מעות קונה הכל ואית ליה דאסמכתא קניאא ‏^ז ומיהו לרב הווא יש ליתן טעם דבשעת מתן מעות לא חשיב לה אסמכתא דהתם צנדרים ודאי היא אסמכתא דאין חפץ שיתקיים הקנס והגזמא אלא מתנה כן להסמיך חצירו על דבריו אצל הכא על דעת כן מלוהו מעותיו אשהא השדה משוקעת צידו אם לא יתן לו עד שלש שנים אצל לרב נחמן דאמר דאף לאחר מתן מעות קונה הכל לא ימכן טעם זה ומפרש ר"י טעם שזה לשניהם דהכא קני טפי מצעלמא שבתחילת המשכנתא הוי קצת כעין מקח וממכר שמקנה לו כל הקרקע להשתעבד לו בחורת משכון וגם עשה לו טובה בהלוואה הלכך כשמתרצה לו שיהא שלו אם לא יתן לו עד ג' שנים יש בדעתו לקיים ולא להסמיכו על דבריו אמר כן אלא גומר בדעתו להקנות לו לרב הווא כדאית ליה ולרב נחמן מקמי דהדר ציה כדאית ליה ומשום דעדיפא הך אסמכתא משאר אסמכתא אחי שפיר ‏^ח (נמי) למניומי ולרב נחמן בחר דאהדריה מניומי דמהני הכא מעכשיו בלא צ"ד חשבו ובפ"ג דגדרים (דף ס.) אמרי' והלכתא אסמכתא קניא והוא דקנו מיניה צב"ד חשבו וסתם קנו מיניה היינו קנין סודר וקנין סודר אינו אלא מעכשיו דלא מהני לקנות צו אחר זמן כיון דבההיא שעתא כבר הדר סודר למרי' כדאמר בפרק השותפין צנדרים (דף מח:.) [א] אלמא בשאר אסמכתות אפי' מעכשיו לא קני אלא דוקא צב"ד חשבו ומיהו קנס שעושין בשעת שידוכין מהני אפילו לא קנו צב"ד חשבו כיון שניהגין צו כל העולם מידי דהוי אסיטומתא דלקמן (דף עד.) דקניא ועוד דבדין הוא להחתיב כל החור צו כיון שמבייש את חצירו וכן אם קבל עליי המלמד בשעה שהשכירוהו קנס אם יחזור צו ולא נמאא מלמד אחר מזומן אין זה אסמכתא דלא חשיב גזום כיון שמפסידו והוי כמו (לקמן דף קד.) אם אוציר ולא אעביד אשלם צמיטצא דלאו אסמכתא היא וא"ת בפרק ארבעה נדרים דפריך מרב נחמן ארצ הווא טפי ה"ל למיפרך דרב הווא אדרב הווא אית ליה הכא דאסמכתא לא קני אע"פ דתפיס המלוה והוי כמו אתפיס דהתם דקאמר לאחר מתן מעות לא קנה וי"ל דהתפסיה דהכא דהוי צמקרקעי לא חשיב כאתפיס דהתם דהוי צמטלטלי ‏^י ור"ת מירץ אקושיא דלעיל דלא קשיא דרב הווא דאמר הכא בשעת מתן מעות קנה אדרב הווא דגדרים דהכא קני משום דתפיס מלוה גופיה ולעיל בפרק הזהב (דף מח:.) דלא קני מוכר הערבון אע"ג דתפיס ליה היינו משום דלא קני לוקח כפליים דאיהו לא תפיס:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סו.

פטומי ‏^[א] **מילי בעלמא הוא**. דוקא הכא שכבר עמדו על סוף לקנות שלא באחריות והיה מלכטער הלוקח שלא היה מתרצה המוכר למוכרה באחריות והוא לא היה רוצה להניח מלקנותה צצציל כך ולהכי הוי פטומי מילי בעלמא אצל אם בתחילת הדברים פתח המוכר קני לך שדי דאי טרפי לה מינך כו' לא הוי פטומי מילי אלא תנאי גמור כי צודאי לא נתכוון ללוקחו אלא באחריות כמו שפתח לו המוכר ונפקא מיניה למ"ד [אחריות] לאו טעות סופר הוא או לשאר תנאים וכן בסמוך מיירי שנתרצה וגמר בדעתו וצפיו לגרש בלא תנאי והיא בלמה לנחמו צדיבניה:

קב"ל ‏^ב. פירוש דכי נמי אדעתה דידה מקנה לה אינו חוזר דגם היא לא אמרה אלא פטומי מילי משמע הכא דש"מ המגרש אשה סתם אם עמד אינו חוזר צגט וכן משמע צמי שאחזו (גיטין דף עה: ושם) שהור"ך שזמאל לתקן גגיטא דשכיב מרע אם מתי יהא גט ואם לאו לא יהא גט ומכאן מקשה ר"ת על פ"ה ור"ת דפי' הא דאמר רב הונא צמי שאחזו (שם דף עב: ושם) גיטו הרי הוא כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ופי' דאסתם ש"מ קאי דכשנתן גט סתם אם עמד חוזר כמו צמתנה ומיהו י"ל סוגיא דהכא ושמואל פליגי ארצ הווא דה"נ פליגי עליה התם רבה ורבא ושוב מקשה ר"ת שם על פירוש דפרש רב הונא אמתניתין דהתם קאי אמיהוס אם מתי מחולי זה כו' אצל כשנותן סתם מודה רב הונא דאינו יכול לחזור ושם (ד"ה אמר) מפורש:

לאחר מתן מעות לא קנה אלא כנגד מעותיו. וא"ת

יקשה דפריך בסמוך מי קא"ל קני לגוציינא והלא אמר ליה קני הכל לסוף ג' והכל אינו קונה ולכך אף כנגד מעותיו לא יקנה ואע"ג דלעיל בפרק הזהב (דף מח: ושם) אמרינן גבי ערבון שקונה כנגד

ערבון אע"פ שהתנה עמו כפליים התם לפי שנותן ערבון לקנות כנגדו עד שיביא שאר מעות ויקנה הכל אלא שמתנה שאם יחזור צו מוכר שיקנה כפליים וי"ל דהכא ה"פ לאחר מתן מעות לא קנה אלא אם התנה עמו קני לגוציינא קני כנגד מעותיו וא"ת כי התנה נמי לגוציינא לא ילקני דאסמכתא הוא כדפירש לקמן וי"ל דהכא רב הווא קאמר לה דאמר בשעת מתן מעות קנה הכל אע"ג דבשאר אסמכתא לא קני והטעם מפרש בסמוך וה"נ שלא בשעת מתן מעות קני לכל הפחות כנגד מעותיו:

ובמניומי אמר אסמכתא לא קניא. כלומר החזירני מדברי כדפי' בקיור' וא"ת בלא מניומי נמי קבלה רב נחמן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח. ושם) מרבה צר אצוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ומיהו יש ספרים דגרסי הלכה כר' יוסי ואי אפשר לגרוס כן כדמוכח בפרק ‏^ה (ארבעה נדרים) (גדרים דף ס.). גבי ההוא ‏^ו דלתפיס וכוותיה צב"ד ואמר אי לא אחינא עד תלתין יומין ליצטלו וכוותי ולא אחא אמר רב הווא צטילין וכוותיה ופריך והא אסמכתא היא ומשיי שאני הכא דלתפיס ופריך כל היכא דלתפיס לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקצת חובו והשליש שטרו כו' ואמר רב נחמן אמר רבה צר אצוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ועוד ק' דמאי פריך התם ארצ הווא מדרב נחמן והא רב הווא פליג עליה הכא ואמר בשעת מתן מעות קונה הכל ואית ליה דאסמכתא קניאא ‏^ז ומיהו לרב הווא יש ליתן טעם דבשעת מתן מעות לא חשיב לה אסמכתא דהתם צנדרים ודאי היא אסמכתא דאין חפץ שיתקיים הקנס והגזמא אלא מתנה כן להסמיך חצירו על דבריו אצל הכא על דעת כן מלוהו מעותיו אשהא השדה משוקעת צידו אם לא יתן לו עד שלש שנים אצל לרב נחמן דאמר דאף לאחר מתן מעות קונה הכל לא ימכן טעם זה ומפרש ר"י טעם שזה לשניהם דהכא קני טפי מצעלמא שבתחילת המשכנתא הוי קצת כעין מקח וממכר שמקנה לו כל הקרקע להשתעבד לו בחורת משכון וגם עשה לו טובה בהלוואה הלכך כשמתרצה לו שיהא שלו אם לא יתן לו עד ג' שנים יש בדעתו לקיים ולא להסמיכו על דבריו אמר כן אלא גומר בדעתו להקנות לו לרב הווא כדאית ליה ולרב נחמן מקמי דהדר ציה כדאית ליה ומשום דעדיפא הך אסמכתא משאר אסמכתא אחי שפיר ‏^ח (נמי) למניומי ולרב נחמן בחר דאהדריה מניומי דמהני הכא מעכשיו בלא צ"ד חשבו ובפ"ג דגדרים (דף ס.) אמרי' והלכתא אסמכתא קניא והוא דקנו מיניה צב"ד חשבו וסתם קנו מיניה היינו קנין סודר וקנין סודר אינו אלא מעכשיו דלא מהני לקנות צו אחר זמן כיון דבההיא שעתא כבר הדר סודר למרי' כדאמר בפרק השותפין צנדרים (דף מח:.) [א] אלמא בשאר אסמכתות אפי' מעכשיו לא קני אלא דוקא צב"ד חשבו ומיהו קנס שעושין בשעת שידוכין מהני אפילו לא קנו צב"ד חשבו כיון שניהגין צו כל העולם מידי דהוי אסיטומתא דלקמן (דף עד.) דקניא ועוד דבדין הוא להחתיב כל החור צו כיון שמבייש את חצירו וכן אם קבל עליי המלמד בשעה שהשכירוהו קנס אם יחזור צו ולא נמאא מלמד אחר מזומן אין זה אסמכתא דלא חשיב גזום כיון שמפסידו והוי כמו (לקמן דף קד.) אם אוציר ולא אעביד אשלם צמיטצא דלאו אסמכתא היא וא"ת בפרק ארבעה נדרים דפריך מרב נחמן ארצ הווא טפי ה"ל למיפרך דרב הווא אדרב הווא אית ליה הכא דאסמכתא לא קני אע"פ דתפיס המלוה והוי כמו אתפיס דהתם דקאמר לאחר מתן מעות לא קנה וי"ל דהתפסיה דהכא דהוי צמקרקעי לא חשיב כאתפיס דהתם דהוי צמטלטלי ‏^י ור"ת מירץ אקושיא דלעיל דלא קשיא דרב הווא דאמר הכא בשעת מתן מעות קנה אדרב הווא דגדרים דהכא קני משום דתפיס מלוה גופיה ולעיל בפרק הזהב (דף מח:.) דלא קני מוכר הערבון אע"ג דתפיס ליה היינו משום דלא קני לוקח כפליים דאיהו לא תפיס:

^א ‏^ב ‏^ג ‏^ד ‏^ה ‏^ו ‏^ז ‏^ח ‏^ט ‏^י

עין משפט ונר מצוה

נה א ב ג
חיי פ"א מהל' מכירה הל"ג ובכ"מ שם תוס"ע י"ד ס' קעג ספ"י א וי"ע בעוש"ע ח"מ ס' רח ספ"י א וספ"י ז וע"ש:

גו ד מ"י פ"ו מהל' מלוה הל' ד ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג לאין קלג תוס"ע י"ד ס' קסד ספ"י ד ותוס"ע ח"מ ס' רח ספ"י ט:

גו ה מ"י שם ופ"א מהל' מכירה הל' ג ועי' בכ"מ סמג עשין פב תוס"ע ח"מ ס' רח ספ"י ט:

סמל של חתונה

מוסף רש"י

אסמכתא. הנוטח גזמא שאדם מצטיח את חצירו לסמוך עליו שאם לא יקיים תנאו יתן קין וקץ (רש"י מח:.) היינו דבר דאזני עומן לו ממעתו אלא סומך על דבר שאינו, דסבור שהוא יכול ללמד ופועמים שמנחמן אותו (סנהדרין כד:) המצטיח לחצירו דבר על מנת שיעשה דבר לעתיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יאמנן ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קטח.). לא קניא. ואינו נתפס בתנאו ולא יפסיד בכך (שם).